

Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text>.

10. Соціально-економічний потенціал сталого розвитку України та її регіонів: національна доповідь. Наук. ред.: Е.М. Лібанова, М.А. Хвесик. «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України». Київ, 2018. 776 с.

11. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 р. № 157. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>.

12. Територіальні громади 2020 року: перелік та основні дані. Децентралізація дає можливості: офіційний веб сайт. URL : <https://decentralization.gov.ua/newgromada> (дата звернення 17.02.2023).

13. Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій: офіційний веб сайт. URL : <https://minre.gov.ua/news/onovlenoaktualnyu-perelik-gromad-u-rayonah-boyovyhdiy-na-tot-ta-tyh-shcho-v-otochenni-13> (дата звернення 17.02.2023).

Снівак В.М.,

доктор політичних наук, професор

ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ

Немає однозначного сприйняття поняття «національні інтереси». Кожен науковець сприймає їх крізь призму власної досліджуваної тематики та дає своє визначення даному поняттю. Однак, позиція більшості зводиться до того, що

національні інтереси включають до свого ряду життєво важливі цінності.

Як зауважують *Н. Петрецька, П. Ставичний* насправді, категорія «національні інтереси» змістовно наповнена протиріччями, що чітко не відповідає на породжене проблемне питання щодо співвідношення цінностей та вибору засобів і способів їх забезпечення. У випадку загрози національним інтересам необхідно зважити які цінності є в пріоритеті захисту, а якими можна пожертвувати у випадку крайньої необхідності [1, с.42].

На думку *О. Олійник* національні інтереси формуються на основі раціональних потреб, ціннісних переваг і реальних умов, у яких знаходиться суспільство і держава та включають соціологічні, психологічні, політико-правові характеристики. Суб'єктивізація національних інтересів здійснюється тими соціальними силами, які мають відповідні владні повноваження, що дозволятиме забезпечувати їх реалізацію [2, с. 61].

О. Матета наголошує на тому, що визначення та реалізація національних інтересів являє собою складний, тривалий, багатоетапний процес, в якому беруть участь різні суб'єкти соціальної системи. Найкраще реалізація національних інтересів відбувається у взаємозв'язку громадянського суспільства й держави. Порушення цієї взаємодії, гегемонія одного з начал і слабкість, пригніченість іншого завдають збитку національним інтересам, деформуючи їх. Серед основоположних національних інтересів у сучасній Україні є формування модерної української нації, розбудова правової держави та громадянського суспільства, покращення матеріального добробуту громадян [3, с.171].

Національні інтереси, на думку *Н. Лікарчук*, – сукупність найважливіших життєвих потреб країни, зміст яких обумовлює політику держави, її цілісність та відповідний рівень життя суспільства. Складовою частиною національних

інтересів є всебічний захист життєдіяльності людини й перетворення держави в надійного гаранта забезпечення прав особистості. Єдність всіх частин суспільства в масштабах країни можлива тільки на основі єдності основного довгострокового інтересу – інтересу збереження і розвитку суспільства як економічної й політичної одиниці, здатної протистояти іншим суспільствам у конкурентній боротьбі за ресурси, які необхідні для забезпечення життєдіяльності окремої людини. Національні інтереси нашої держави відображають:

- подолання економічної кризи і створення соціально-орієнтованої ринкової економіки;

- створення громадянського суспільства, підвищення ефективності діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, розвиток демократичних інститутів;

- створення ефективної системи національної безпеки на місцевому, регіональному та національному рівнях;

- фундаментальні цінності народу;

- утвердження інноваційної моделі розвитку держави та підвищення науково-технічного потенціалу;

- розвиток української нації, історичної свідомості, розвиток етнічної, культурної, мовної, релігійної самобутності всіх національностей, що проживають на території нашої держави [4, с.23].

З позиції В. Сабатухи національний інтерес – це сукупність матеріальних і духовних потреб людини, стрижнем яких є духовна потреба людини в самореалізації до рівня особистості, формування в людини й суспільстві особистісного начала. Національний інтерес разом із національною ідеологією є конститутивною засадою розвитку української державності й запорукою національної безпеки. Суб'єктом національного інтересу, державницької ідеології та національної безпеки є критична маса особистостей у

суспільстві, яка здатна цілісно поєднувати всі аспекти суспільного буття [5, с.65].

У літературі національні інтереси поділяються традиційно на внутрішні та зовнішні. На погляд Ф. Медвідь, варто говорити про національні інтереси – як внутрішні, і національно-державні інтереси – як зовнішні. Такий поділ є до певної міри умовним, оскільки будь-який національний чи національно-державний інтерес має, як правило, внутрішні, і зовнішні аспекти. А також: стратегічні інтереси - мають довгостроковий характер відповідно до обраного курсу розвитку держави. Загрози їм означають загрози життєво важливим інтересам України. Визначення стратегічних національних інтересів та їх юридичне оформлення, як офіційно визнаних пріоритетів України, повинні бути результатом спільної праці всіх гілок влади. Формування їх є прерогативою Президента держави, однак Верховна Рада України оцінює стратегічні інтереси на відповідність життєво важливим інтересам України; оперативні (середньострокові) інтереси, що виникають при вирішенні окремих проблем для подальшої реалізації стратегічних інтересів, виступають засобами впровадження в життя стратегічних завдань держави; тактичні інтереси, що виступають засобами впровадження в життя оперативних інтересів, як правило, короткострокові і з вирішенням оперативних інтересів, зникають [6, с. 785-786]

У ст.1 п.10 Закону України «Про національну безпеку України» під національними інтересами України розуміються життєво важливі інтереси людини, суспільства і держави, реалізація яких забезпечує державний суверенітет України, її прогресивний демократичний розвиток, а також безпечні умови життєдіяльності і добробут її громадян [7]. Ураховуючи фундаментальні національні інтереси, визначені Конституцією України і Законом України «Про національну безпеку України», пріоритетами національних інтересів України та забезпечення національної безпеки є:

- відстоювання незалежності і державного суверенітету;
- відновлення територіальної цілісності у межах міжнародно визнаного державного кордону України;
- суспільний розвиток, насамперед розвиток людського капіталу;
- захист прав, свобод і законних інтересів громадян України;
- європейська і євроатлантична інтеграція [8].

Отже, підходи науковців нині співпадають з позицією законодавця у частині того, що національні інтереси, відображають фундаментальні цінності та прагнення українського народу, його потреби в гідних умовах життєдіяльності, а також цивілізовані шляхи їх створення і способи задоволення.

Література:

1. Петрецька Н. І. Категорія "національні інтереси" крізь призму забезпечення індивідуальних та колективних прав людини. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. 2022. Вип. 68. С. 41-45.
2. Олійник О. В. Парадигма інформаційної безпеки через призму національних інтересів України. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України_2011. № 5. С. 59-62.
3. Матета О. Систематизація та класифікація національних інтересів у контексті національної безпеки України. Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. 2020. Вип. 31. С. 164-172.
4. Лікарчук Н. В. Національні інтереси та національні пріоритети як складові національної безпеки держави. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Державне управління. 2015. Вип. 1. С. 21-24.
5. Сабадуха В. О. Національний інтерес та державна ідеологія як умови конституювання

Української нації. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2021. Вип. 30. С. 60-66.

6. Ведмідь Ф. Національна безпека і національні інтереси України і глобалізованому світі. Вісник Львівського університету. Серія історична. 2017. Спецвипуск. С. 781–789.

7. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 22.02.2023)

8. Стратегія національної безпеки України, затверджена Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text> (дата звернення: 22.02.2023).

Снівак М.В.,

доктор політичних наук, доцент кафедри публічного управління та адміністрування НАВС

МОРАЛЬНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ УКРАЇНСЬКОГО ПАТРІОТИЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Маючи вплив на мораль, право забезпечує усвідомлення її у свідомості громадян. Мораль, маючи вплив на право, постійно збагачує його та підвищує його значення як основоположного регулятора суспільних відносин. Моральні і правові норми перебувають у динамічному зв'язку, оскільки правова система організованого суспільства утверджує найважливіші для суспільства моральні цінності та ідеали [1, с.407]. Взаємозв'язок права і моралі відслідковується також у формуванні інституту патріотизму.